

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website: <https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Omvang en oorzaken tekort

Gemeente Renkum heeft een structureel tekort op het BUIG-budget. In 2018 bedraagt dit tekort € 786.072,-. Dit komt overeen met een tekort van 9,5% van het toegekende BUIG-budget van 2018. Van het tekort in 2018 komt € 598.485 voor rekening van de eigen begroting. Voor het overige bedrag van € 187.587 doen wij een beroep op de vangnetuitkering.

Het tekort over 2018 is lager dan het tekort in de voorgaande jaren en voor het eerst sinds 2013 met 9,5% weer onder de 10%. De uitgaven zijn in 2018 stabiel gebleven ten opzichte van 2017. Tijdens een raadsbijeenkomst op 7 november 2018 hebben wij u meegenomen in de verwachtingen ten aanzien van de realisatie over 2018. De uiteindelijke resultaten wijken nauwelijks af van dit geschetste beeld.

De meerjarige ontwikkeling van budget en uitgaven is weergegeven in onderstaande tabel.

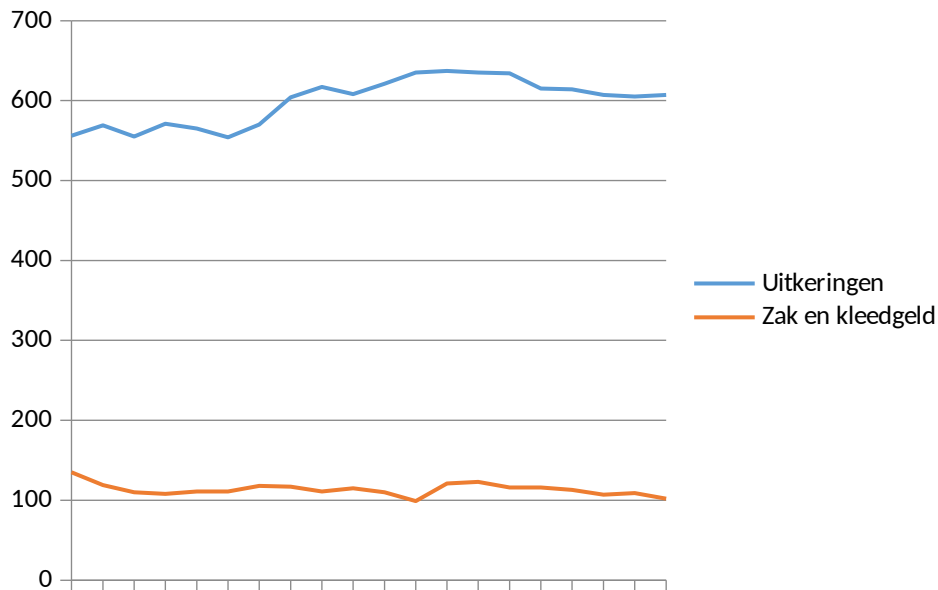
Jaar	Definitieve Rijksbijdrage	Totale uitgaven	Tekort in €	Tekort in %
2014	7.330.000	8.184.000	854.000	11,65%
2015	7.021.000	7.838.000	817.000	11,64%
2016	7.588.000	8.543.000	955.000	12,59%
2017	7.372.924	8.997.750	1.624.826	22,04%
2018	8.217.948	9.004.020	786.072	9,50%

Met de septembercirculaire, de vaststelling van het definitieve budget 2018 en het voorlopige budget 2019, heeft het Rijk de raming van beleidseffecten ten gunste van de gemeenten vastgesteld. Dit was een financiële tegemoetkoming aan de gemeenten om te ervoor te zorgen dat tekorten uit het verleden niet zouden blijven doorwerken. Hiermee is het deel van het tekort dat werd veroorzaakt door een tekort op het macrobudget goeddeels ingelopen. Dit betekent dat het tekort over 2018 met name wordt veroorzaakt door een afwijking ten opzichte van de verdeelsystematiek.

Bestandsontwikkeling

Het bestand is in 2018 met 4% gedaald. Het aantal uitkeringsdossiers (exclusief zak-en-kleedgeld uitkeringen) is van 618 dossiers op 1 januari 2018 gedaald naar 593 dossiers op 31 december 2018. Het aantal zak-en-kleedgelduitkeringen is afgenomen van 116 naar 111 dossiers. Het totale volume is met 4% afgenomen van 734 naar 707 dossiers.

Sinds het laatste kwartaal van 2017 is een dalende lijn zichtbaar in de bestandsontwikkeling. De onderstaande tabel laat zien dat het uitkeringsbestand van de gemeente tussen 2014 en 2017 met 11% gegroeid. Dit is door de ingezette daling afgezwakt naar een stijging van 9% over een periode van vijf jaar.

De stijging van de afgelopen jaren is versneld sinds 2015. De toename houdt verband met het aandeel van 45+-ers die tijdens de economische crisis werkloos zijn geworden, het verlengen van de Aow-leeftijd en jongeren die voorheen zouden instromen in de Wsw of de Wajong maar door het afsluiten van deze regelingen een beroep (blijven) doen op bijstand. Daarnaast heeft de toegenomen instroom van statushouders sinds 2015 bijgedragen aan de stijging van het bijstandsbestand.

Om te beoordelen of de bestandsontwikkeling in Renkum afwijkt van de landelijke trend is gebruik gemaakt van de Divosa Benchmark. Op basis van voorlopige gegevens van de Divosa Benchmark van januari 2019 lijkt de volume ontwikkeling van de gemeente Renkum (-4%) in lijn te liggen met de landelijke trend. Definitieve landelijke cijfers over 2018 worden medio 2019 verwacht. Hierbij moet worden aangetekend dat de Divosa Benchmark bij het beoordelen van volume geen onderscheid maakt tussen reguliere uitkeringen en zogenaamde zak-en-kleedgeld uitkeringen. Deze laatste groep maakt in Renkum met 15% een aanzienlijk onderdeel uit van het uitkeringsvolume.

Ook in de ontwikkeling van in- en uitstroom in de uitkering is een vergelijking gemaakt door middel van de Divosa Benchmark. In- en uitstroomcijfers geven inzicht in de dynamiek van het bijstandsbestand. Hoge in- en hoge uitstroomcijfers duiden op hoge dynamiek en doorstroom.

De instroom laat in het eerste half jaar van 2018 een aanzienlijke daling zien tot het landelijk gemiddelde van 32%. In de tweede helft van 2018 is de instroom langzaam weer gestegen tot 35% in december waar het landelijk gemiddelde op 30% eindigde. De oorzaak hiervan is een stijging van het aantal aanvragen voor zogenaamde zak-en-kleedgeld uitkeringen. Het wordt veroorzaakt door de sluiting van Ggz-locaties elders in het land.

Het uitstroompercentage in Renkum bedroeg 40% tegenover een landelijk gemiddelde 35%. Van de uitstroom is 47% uitgestroomd naar werk of is een eigen bedrijf gestart. Dit percentage is stabiel

gebleven. Ook in 2017 was het aandeel van uitstroom naar werk of eigen bedrijf met 45% relatief hoog ten opzichte van 38% landelijk.

In lijn met landelijke ontwikkelingen is de doorstroom uit de uitkering naar werk hoog. Het merendeel van diegenen die volledig aan het werk gingen, ontving korter dan twee jaar een uitkering. Dit hangt samen met de samenstelling van het Renkumse uitkeringsbestand. Het bestaat voornamelijk uit alleenstaanden (70%) en de toegenomen vraag op de arbeidsmarkt waar uitkeringsgerechtigden die maar kort in de uitkering zitten van kunnen profiteren.

Samenstelling van het uitkeringsbestand

Het aantal mensen dat in de bijstand zit en stroomt is in hoge mate afhankelijk van arbeidsmarkt en de mate waarin zij aansluiting vinden bij de arbeidsmarkt.

Het Renkumse uitkeringsbestand kenmerkt zich door een hoge gemiddelde leeftijd en een langdurig verblijf in de bijstand. Van de 712 personen die beroep doen op een uitkering is 60% ouder dan 45 jaar. Van deze groep zit 77% langer dan 36 maanden in de uitkering en 51% langer dan 60 maanden. Een deel van hen is werkloos geworden tijdens de economische crisis. De afstand van deze inwoners tot de arbeidsmarkt is groot en de kans op uitstroom uit de uitkering is klein.

Het aandeel van kansrijken is mede hierdoor beperkt: van 9% van de uitkeringsgerechtigden is de verwachting dat zij, op basis van hun afstand tot de arbeidsmarkt, op korte termijn in staat zullen zijn uit de uitkering te stromen naar betaald werk.

Van 45% van het bijstandsbestand is de verwachting dat zij in staat zijn tot arbeid maar daarbij ondersteuning of een tussenstap nodig hebben voor zij komen tot betaalde arbeid. Deze grotere afstand tot de arbeidsmarkt wordt veelal veroorzaakt door fysieke of psychische belemmeringen, problemen in de persoonlijke levenssfeer, opleidingsniveau en het niet voldoende aansluiten van werkervaring of competenties bij de beschikbare vacatures. Hierdoor kunnen zij in mindere mate profiteren van de krapte op de arbeidsmarkt. Zij zijn in staat tot werk maar de route daar naartoe is langer en intensief. De omvang van deze groep uitkeringsgerechtigden wordt mede veroorzaakt door de aanwezigheid van een aan Ggz-gerelateerde zorgstructuur in de gemeente. Daarnaast is door de eerder genoemde wetswijzigingen zoals het afsluiten van de Wajong en Wsw deze groep gegroeid. Uitstroom naar werk is voor deze groep, waarbij wordt ingezet op arbeidsactivering, mogelijk maar op korte termijn beperkt.

BUIG-budget en verdeelmodel

Bovenstaande analyse wordt bevestigd door de uitkomsten van de rekenmodule van de verdeelsystematiek Gebundelde uitkering. De objectief geraamde kans op bijstand (5,0%) wijkt af van het werkelijke percentage huishoudens in de bijstand (5,9%).

Het aandeel van 50+-ers, mensen met een hoog zorggebruik, laag opleidingsniveau en beperkte werkervaring wijkt af van de uitkomsten van het verdeelmodel. Hieruit volgt een grotere bijstandsbehoefte. In 2017 was een vergelijkbaar beeld zichtbaar. Als gevolg hiervan doen in de gemeente Renkum structureel tussen de 100 en 120 huishoudens meer een beroep op een uitkering als door het Rijk voorspelt. Dit is de voornaamste oorzaak van het structurele tekort.

De doorrekening van Berenschot laat in historisch perspectief zien dat het grootste deel van de historische tekorten veroorzaakt werden door afwijkingen ten opzichte van de verdeelsystematiek¹.

¹ BUIG-saldi van uw gemeente in meerjarig perspectief, Berenschot, oktober 2018 (<https://www.berenschot.nl/actueel/2018/april/buig-saldi-gemeente-meerjarig/>)

Nu het Rijk met de septembercirculaire het macrobudget heeft aangevuld voor de beleidseffecten van 2016 en 2017, kan gesteld worden dat het resterende tekort veroorzaakt wordt door bovengenoemde afwijking ten opzichte van de verdeelsystematiek.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

Uitstroom: activerende groepsbenadering jongeren

Ongeveer 10% van het bijstandsbestand van de gemeente Renkum bestaat uit jongeren. Veel van hen ervaren problemen op één of meer leefgebieden. Om kwalitatieve duurzame uitstroom van deze jongeren te bevorderen naar werk, onderwijs en/of leer-werken/activerend werk zijn we gestart met een groepsgerichte aanpak voor jongeren.

Via deze aanpak, die in samenwerking met maatschappelijke partners (Pluryn en Renkum voor Elkaar) is ontwikkeld, krijgen we een goed beeld van alle jongeren in ons bestand en maken zij in de groepstraining onder begeleiding van onze netwerkpartners hun eigen toekomstplan gericht op werk of onderwijs. Met deze aanpak investeren we in de jongeren en hun aansluiting op de arbeidsmarkt zodat we gericht toewerken naar een situatie waarin de jongeren uiteindelijk (financieel) zelfredzaam worden in de samenleving. We verwachten dan ook dat de uitstroom naar werk en opleiding onder deze jongeren zal gaan toenemen.

Uitstroom: verbeteren klantbeeld door inzet Competensys

Opleidingsniveau, werkervaring en competenties van het zittende bijstandsbestand sluiten onvoldoende aan bij de arbeidsmarkt. Hierdoor profiteren zij onvoldoende van de sterk verbeterde arbeidsmarkt. Daarnaast is de beschikbare informatie onvoldoende actueel en raadpleegbaar om eenvoudig aan te sluiten bij beschikbare vacatures. Om succesvol te kunnen matchen is snel de juiste informatie nodig. Om deze aansluiting te verbeteren en actualiseren wordt Competensys ingezet als diagnose- en matchingsinstrument.

Als diagnose-instrument stelt Competensys de gemeente in staat om vanuit een diagnostische intake op eenduidige wijze te komen tot een compleet beeld van de kansen van een inwoner als kandidaat op de arbeidsmarkt. Als matchingsinstrument koppelt het op eenvoudige wijze passende kandidaten bij lokale en regionale vacatures. De gegevens worden omgezet naar het regionale systeem Sonar waarmee ook de accountmanagers van het Werkgeversservicepunt beschikbare kandidaten kunnen matchen aan vacatures en vragen van werkgevers.

De verwachting is dat het aantal matches naar werk toe zal nemen vanuit het zittende bestand. De inzet van Competensys vergroot het bereik van de Renkumse werkzoekenden en daarmee het perspectief op werk. Hiermee levert deze maatregel een bijdrage aan bestandsdaling en kostenreductie.

Instroombeperking: versterken samenwerking rechtmatigheid en re-integratie aan de poort

Cluster Inkomen is verantwoordelijk voor het beoordelen van het recht en verstrekken van uitkeringen in het kader van Participatiewet, loaw, loaz en Bbz2004. Cluster Werk is verantwoordelijk voor de bemiddeling van uitkeringsgerechtigden naar werk of een vorm van maatschappelijke participatie. De poortwachtersfunctie is aangescherpt door versterking van de positie van rechtmatigheid in het aanvraagproces. Werk en Inkomen voeren gezamenlijk de eerste intake uit. Vanuit cluster Werk wordt de inwoner direct in de actie gezet naar werk door bemiddeling of een traject gericht op werk. Deze inzet wordt versterkt door de implementatie van Competensys als diagnose en matchingsinstrument.

Vanuit cluster Inkomen wordt de controle van het recht op bijstand naar voren gehaald. Tijdens het intakegesprek krijgt de inwoner gerichte vragen naar zaken die relevant zijn voor het recht op bijstand, geïnformeerd over de inlichtingenplicht, de arbeidsplicht en de gevolgen van het niet nakomen van deze verplichtingen. Wij onderstrepen hiermee het tijdelijke karakter van de uitkering, het belang van werk en naleving van verplichtingen. Waar noodzakelijk en proportioneel wordt door de toezichthouder een huisbezoek ingezet en vindt nader onderzoek plaats. De verwachting is dat de intensivering van de samenwerking van de disciplines Werk en Inkomen tijdens de aanvraagfase de instroom in de uitkering beperkt. Hiermee levert deze maatregel een bijdrage aan een reductie van uitkeringslasten.

Instroombeperking: Van werk naar werk

In 2017 en 2018 is een focus gelegd op parttime werk. Op basis van een inventarisatie van best-practices werd geconstateerd dat parttime inkomsten zowel een goede tussenstap is naar volledige uitstroom en bijdraagt aan een lagere gemiddelde uitkeringsprijs. Deze benadering blijkt goed aan te sluiten bij het Renkumse uitkeringsbestand: 66% van het bestand is alleenstaand en ontvangt een uitkering ter hoogte van 70% van het wettelijk minimumloon waardoor zij eerder door parttime werk uitstromen. Daarnaast heeft deeltijdwerk een lagere drempel voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Parttime werk is hiermee een effectief instrument om kosten van bijstand te reduceren. Deze maatregel blijkt succesvol. Inwoners stromen uit de bijstand door parttime werk en het blijkt ook een goede tussenstap te zijn naar uitstroom voor diegenen die na een langer bijstandsverblijf de weg naar de arbeidsmarkt weer gaan vinden. Bijna 50% van de uitstroom naar werk is uitgestroomd vanuit een werkende situatie waarin de gemeente de inkomsten aanvulde tot bijstandsniveau.

Uitzendwerk is vaak de eerste stap op de arbeidsmarkt en van tijdelijke aard. Uit de Divosa benchmark blijkt dat in 2018 12% van de uitgestroomden in Renkum binnen 12 maanden weer zijn ingestroomd uitkering. Deze inwoners waren uitgestroomd naar werk. De gemeente heeft om die reden ingezet op verduurzaming van de uitstroom naar (deeltijd)werk door de inzet van nazorg, blijvende ondersteuning waar nodig en trajecten van werk naar werk.

Inwoners kunnen, ook als zij aan het werk zijn of als hun werkzaamheden binnen afzienbare termijn aflopen, beroep doen op concrete ondersteuning in het traject van werk naar werk. Dit traject is een niet vrijblijvend onderdeel van het aanvraagproces voor herinstromers wanneer zij zich melden voor een uitkering.

Bij de melding en intake worden de sollicitatie activiteiten vóór het einde van het dienstverband gecontroleerd en ligt de nadruk op invulling van de arbeidsverplichting, activering bemiddeling en matching op concrete vacatures via de gemeente of het Werkgeversservicepunt. De verwachting is dat deze trajecten van werk naar werk zullen leiden tot een afname van instroom en verduurzaming van de uitstroom uit het zittende bestand.

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

Uitgangspunt bij het selecteren van effectieve externe maatregelen was de noodzaak van het versnellen

van de door- en uitstroom van inwoners die al langer gebruik maken van een uitkering om te komen tot bestands- en kostenreductie.

Gemeente Renkum maakt deel uit van de arbeidsmarktregio Foodvalley en neemt deel in het Werkgeversservicepunt. In samenwerking met de arbeidsmarktregio zijn wij continu bezig met het verbeteren van de matchingsmogelijkheden tussen werkzoekenden en werkgevers enerzijds en het ontsluiten van beschikbare werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vanuit deze verantwoordelijkheid en de wens meer werkzoekenden te laten profiteren van de verbeterde arbeidsmarkt is opdracht gegeven aan BMC om te adviseren over de implementatie van competentiegerichte registratie en matching.

Vanuit de behoefte om meer inzicht te krijgen in onze realisatie in vergelijking met andere gemeenten, en verschillende sturingsmogelijkheden is uitgebreid gebruik gemaakt van zowel de Divosa benchmark als kennisbijeekkomsten van Divosa om de eigen realisatie te verbeteren en kennis op te doen van best practices. Het doel van deze consultaties is het creëren van een situatie van controle over de bestandsontwikkeling en financiële planning.

Uit collegiaal overleg en een vergelijking van best-practices is naar voren gekomen dat gemeente Arnhem door middel van een versnellingsteam goede resultaten heeft behaald met het versnellen van uitstroom en het creëren van doorstroom binnen het uitkeringsbestand. Er is een werkbezoek afgelegd om meer zicht op de werkwijze te krijgen en te leren van ervaringen. Er is gesproken met leidinggevend en consulenten.

B3. Externe maatregelen

Uitstroom: Competentie gericht matchen (arbeidsmarktregio Foodvalley en BMC)

Gemeente Renkum maakt deel uit van de arbeidsmarktregio Foodvalley en neemt deel in het Werkgeversservicepunt Foodvalley. De gemeente, in samenwerking met de arbeidsmarktregio, heeft opdracht gegeven aan BMC om te adviseren over het implementeren van een competentiegerichte registratie van zowel werkfitte kandidaten als kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit betekent dat zowel vacatures als kandidaten omschreven worden in termen van competenties. Deze benadering gaat uit van de mogelijkheden van de individuele kandidaat om een vacature in te vullen en minder van de specifieke inhoudelijke eisen van de potentiële werkgever. In de praktijk blijkt dat deze benadering bijdraagt aan het uitbreiden van de competenties en de eigen kracht van niet werkfitte kandidaten. Door zowel de vacatures als de kandidaten te omschrijven in eenduidige termen van competenties wordt het perspectief van de kandidaat op een succesvolle match verbeterd. Om deze benadering succesvol in te kunnen zetten is eenduidigheid en goede registratie van de competenties van de kandidaat van cruciaal belang. Dit is meegenomen met de implementatie en invoering van Competensys en het vormgeven van de diagnostische intake.

Monitoring en kennis: Divosa benchmark en kennisbijeekkomsten

De gemeente maakt gebruik van de verdiepende module van de Divosa Benchmark. De benchmark geeft een actueel beeld van de uitvoeringspraktijk van onze eigen gemeente en een vergelijking met andere benchmarkende gemeenten. Regelmatig wordt gesproken met Divosa over de specifieke cijfers van de gemeente. Door gebruik van de benchmark beschikken wij elke maand over actuele cijfers en vergelijkingsmateriaal over bestandsontwikkeling, prijsontwikkeling, inzet van voorzieningen, handhaving etc.

Vanuit uitvoering, beleid en aansturing wordt regelmatig deelgenomen aan bijeenkomsten en kenniskringen van Divosa over een verscheidenheid aan onderwerpen over de re-integratiepraktijk, arbeidsmarktontwikkeling, financiële ontwikkelingen en monitoring.

Best Practices: versnellen door- en uitstroom

Naar aanleiding van positieve publiciteit rond de ingezette versnelling van uitstroom van bijstandsgerechtigden heeft een consultatie plaatsgevonden bij het versnellingssteam van de gemeente Arnhem. De bedoeling was het leren van de opgedane ervaringen van het organiseren van en het uitvoeren van een versnellingsactie. Uit de consultatie kwam naar voren dat de versnelling met name te danken is aan een vaste periode van intensieve aandacht, begeleiding en matching van een groep uitkeringsgerechtigden met potentiële kansen op werk. Deze begeleiding vindt plaats door een vaste groep consultants met een duidelijke opdracht. De organisatie stuurt op een concreet kwantificeerbaar uitstroomresultaat. Deze benadering lijkt succesvol te zijn bij uitkeringsgerechtigden die al langere tijd inactief zijn.

De gemeente Renkum gaat dit element van een vaste periode van intensieve dienstverlening gericht op versnelde uitstroom overnemen door inzet van een versnellingsconsulent. Deze consulent gaat zich richten op het versneld werkfit maken en uitstromen van uitkeringsgerechtigden die vanuit arbeidsactivering de stap naar de arbeidsmarkt moeten gaan maken. Om de focus in deze opdracht te houden, werkt de versnellingsconsulent per kwartaal met een in omvang overzichtelijke groep potentiële kandidaten met daadwerkelijk perspectief op werk. Waar uitstroom naar werk toch nog niet mogelijk blijkt, vindt een warme overdracht plaats naar reguliere dienstverlening waar de ingezette ontwikkeling en activering wordt voortgezet. De verwachting is dat de inzet van de versnellingsconsulent de doorstroom binnen het uitkeringsbestand van arbeidsactivering naar werkfit en daarmee uitstroom zal verbeteren.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De belangrijkste oorzaak van het langdurige tekort van de gemeente komt door een voortdurende afwijking ten opzichte van de verdeelsystematiek. Hierdoor doen structureel een groter aantal inwoners een beroep op bijstand. De gemeente streeft naar een bestandsomvang die meer in lijn ligt met de verwachting van het rijk. Hiertoe is over langere tijd een gestage bestandsdaling van 100 dossiers noodzakelijk en grip op de in- en uitstroom.

De ingezette maatregelen beogen dan ook de uitstroom uit het zittende uitkeringsbestand te vergroten en de instroom te beperken. De ingezette maatregelen dragen bij aan verbeterde kwaliteit van dienstverlening, verbeterde sturing op het behalen van resultaten met als doel een beter perspectief op werk voor de inwoners.

Met de inzet van Competensys verwachten wij vanuit een verbeterde diagnose een actueler en beter cliëntbeeld te krijgen. Dit draagt bij aan een zowel een betere afstemming van lokale dienstverlening als aan een betere match op de arbeidsmarkt via lokale bemiddeling en het WSP. De inzet van Competensys vergroot het bereik en daarmee de uitstroommogelijkheden van Renkumse werkzoekenden. De

verwachting is dat hierdoor structureel meer inwoners uit de uitkering kunnen stromen. Deze verwachting is moeilijk te kwantificeren omdat het de afhankelijkheid van de omstandigheden op de arbeidsmarkt niet vermindert.

Door in samenwerking met de arbeidsmarktregio competentiegericht te matchen en vacatures te formuleren verwachten wij het effect van het verbeteren van het cliëntbeeld door Competensys te versterken en de toegang tot de arbeidsmarkt te vergroten voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door het vergroten van het aantal vacatures waar de werkzoekende potentieel op aansluit, wordt de kans op uitstroom vergroot en het perspectief verbeterd.

Door de inzet van de versnellingsconsulent zullen zowel de doorstroom van arbeidsactivering naar werkfit als de uitstroom uit de uitkering toenemen. Bemiddeling en matching zijn instrumenten die alleen effectief zijn wanneer er voldoende uitkeringsgerechtigden werkfit en kandidaat zijn. Door deze inzet wordt de uitstroom vergroot en de continuïteit van de uitstroom gewaarborgd. Het effect zal gezien moeten gaan worden in een afname van het aandeel van arbeidsactivering (nu 45%), een toename van kansrijken (nu 9%) in het uitkeringsbestand en een toename in absolute uitstroomcijfers.

Door middel van de activerende benadering van jongeren verwachten wij dat jongeren duurzaam uit de bijstand stromen. Door hen gericht te ondersteunen in het werken aan hun toekomst door middel van coaching, scholing en persoonlijke ondersteuning is de verwachting dat zij duurzaam uit kunnen stromen uit de bijstand en de herinstroom kan worden teruggedrongen. Het doel is het aandeel van jongeren in de bijstand te beperken tot onder de 10%.

Uit het hoge in- en uitstroompercentage blijkt dat er veel mobiliteit is in het bestand. Deze mobiliteit wordt voor mede veroorzaakt door herinstromers uit tijdelijk werk. Door hen voor het einde van hun contract en gedurende de aanvraagperiode van werk naar werk te begeleiden zal de (her)instroom in de uitkering afnemen.

De verwachting is dat dit zal worden versterkt door het naar voren halen en aanscherpen van de rechtmatigheidstoets aan de poort. Daarnaast zal het verbeterde samenspel tussen Werk en Inkomen in dit proces bijdragen aan een lagere instroom en het versterken van het tijdelijke karakter van de uitkering. Het effect van deze maatregelen zal terug te zien zijn in een daling van absolute en relatieve instroomcijfers.

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

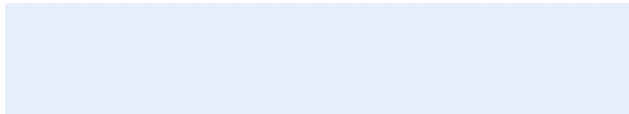
De gemeenteraad van de gemeente Renkum stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum:

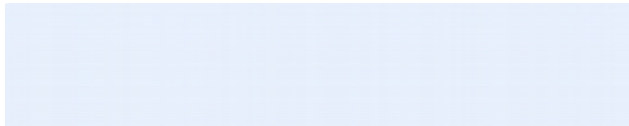
Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar:

De griffier,

Naam van de ondertekenaar:

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2018 dient uiterlijk op 15 augustus 2019 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2019 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2016 als over 2017 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2016 en/of over 2017 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de

hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018² en/of de Benchmark van Divosa³.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/12/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2018>

³ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

Onderdeel B

Indien uw gemeente over 2016 en/of 2017 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2018 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort. Omschrijf de interne maatregelen onder B1 en de externe maatregelen onder B3. Bij B2 beschrijft u per maatregel hoe de externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot deze externe maatregel.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie. Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten, inwinnen van advies bij andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking of advies van een adviesbureau.
- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
 - o Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veel gestelde vraag is of een WGR, ISD of RSD als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat het voor de hand ligt dat de consultatie buiten een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) plaats vindt. Omdat dit echter niet tijdig (namelijk voor 1-1-2018 op de website en in het beoordelingskader van de commissie) is gecommuniceerd, wordt dit voor de vangnetuitkering 2018 nog als goed gerekend. Vanaf de vangnetuitkering 2019 en later is dat niet meer het geval.
 - o Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
 - o Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

- *Wanneer moeten maatregelen zijn getroffen?*
De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek. Een (interne of externe) maatregel moet daadwerkelijk zijn getroffen voor de datum van indiening.
- *Moet het steeds een nieuwe maatregel zijn?*
Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen.
- *Wat wordt bedoeld met '(aanvullende)' maatregelen*
Hiervoor is aangegeven of het steeds nieuwe maatregelen moeten zijn. Dit is een afweging van het lokaal bestuur. Om die reden wordt het woord 'aanvullende' tussenhaakjes gezet.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een bijdrage levert.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college

inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren.
Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2018 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevendenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.